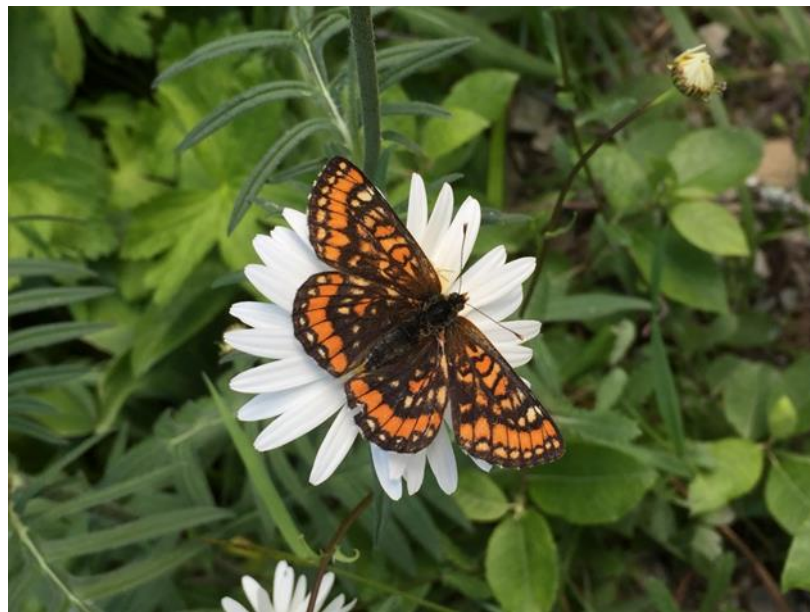

Skötselplan för naturreservat Järlehytteskog i Nora kommun

Asknätfjäril. Foto: Inger Holst, Länsstyrelsen

Skötselplanen utgör bilaga 1 till reservatbeslutet. Skötselplanen är upprättad av Åsa Forsberg.

ALLMÄN DEL

Syftet med naturreservatet

Syftet är att bevara biologisk mångfald samt vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Syftet är även att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Områdets sumpskog, vattendrag och andra ingående naturtyper och dess biologiska mångfald ska bevaras och i vissa delar återställas.

Syftet ska tillgodoses i huvudsak genom att sumpskogar och livsmiljöer för ask- och väddnätfjäril återställs till delvis öppen lövdominerad skog. Områden med planterad gran ska avvecklas och återställas till lövskog.

Sumpskogens hydrologi och särskilt värdefulla vegetationstyper ska bevaras och endast förändras genom naturliga processer eller biotopförbättrande åtgärder. Åtgärder som främjar den naturliga vattenregimen såsom igenläggning av diken kan komma i fråga.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar samt invasiva växt- eller djurarter.

Administrativa data

Objektnamn	Järlehytteskog
NVR-id	2045310
Skyddsform	1a, strikt naturreservat
Beslutsdatum	2018-11-19
Län	Örebro län
Kommun	Nora kommun
Läge	8 km SV om Lindesberg
Fastigheter	Del av Hammarby 8:1
Area	8,5 ha

Naturförhållanden

Området ligger i anslutning till det befintliga naturreservatet och Natura 2000-området Lillsjöbäcken. I angränsande reservat finns arterna asknätfjäril (*Euphydryas maturna*) och väddnätfjäril (*Euphydryas aurinia*), bägge upptagna i habitatsdirektivets bilaga 2. Området utgörs av främst försumpad granskog med stort lövinslag. En mindre del är en äldre talldominerad skog. Området ligger delvis på översvänningsmark och har

en hög andel lövträd. Här finns goda förutsättningar för ask- och väddnätfjärilens värdväxter ask, olvon och ängsvädd.

Väddnätfjäril

Arten håller till på fuktiga, solvarma och vindskyddade marker där larvernas värdväxt ängsvädd (*Succisa pratensis*) växer bland lägre gräsarter eller på vitmossa. Vitmossorna bidrar till att bevara fukten i markens ytskikt så att de fleråriga larverna inte torkar ut när de befinner sig i vila. Larverna lever första året social i en spånad av spinntrådsväv och vissnade blad. Larvernas tillväxt är mycket långsam och de övervintrar som halv vuxna i spånaden. Under nästföljande vår sprider sig larverna över ett större område och tillväxer nu snabbare av de unga skotten av ängsvädd (Eliasson 2005b, 2008b, Eliasson et al. 2005).

Fjärilens mest frekventa nektarresurs är blodrot, lingon och ett flertal typiska ängsväxter. Väddnätfjärilens flygperiod infaller mellan sista veckan i maj och första veckan i juli.

Väddnätfjäril är upptagen i bilaga 1 till artskyddsförordningen. Arten är rödlistad som sårbar (VU) och omfattas av EU:s habitatdirektiv bilaga II och Bernkonventionen bilaga II. Den omfattas av ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) som beslutats av Naturvårdsverket. Aktiva åtgärder utförs kontinuerligt för arten i länet.

Några av de främsta hoten mot arten är igenväxning och skogsdikning.

Asknätfjäril

Asknätfjärilen är den största av nätfjärilarna med 38–46 mm i vingspann. Fjärilarna flyger främst i juni men ofta fram till början av juli. Arten håller alltid till på fuktiga platser med larvernas två värdväxter ask *Fraxinus excelsior* och olvon *Viburnum opulus* där dessa växer på mer näringsfattig mark och typiskt omges av fläckar med vitmossor. Larvernas utveckling är social i en spånad av spinntrådsväv och successivt vissnande blad.

Asknätfjärilen har en speciell livscykel, som det kan ta upp till fyra år att fullborda. Fjärilarna kläcks i början av juni. Honor lägger sina ägg på ask och olvon, och värdväxternas knoppar är larvernas viktigaste födoresurs på våren. Men larverna äter bara under några veckor för att sedan gå in i ett vilstadium fram tills nästa vår, då de åter är uppe och äter under några veckor. De tillbringar alltså minst 11 månader vilande i marken. Detta upprepas upp till tre gånger innan de är redo att förpuppas. För att larverna ska kunna växa till krävs höga temperaturer, vilket innebär att askarna och olvonbuskarna måste stå solexponerat men ändå vindskyddat. I vilstadiet är larverna mycket känsliga för uttorkning, vilket efter extremt torra somrar visat sig i form av kraftig minskning eller utdöende av lokala populationer i

områden utan framträngande markvatten. Larverna lever gruppvis och bildar under sensommaren iögonfallande spånader, som består av vissnade, sammanspunna blad av ask eller olvon täckta av en tät, vit spindelstrådsväv.

Asknätfjärilen var tidigare utbredd i hela Mellansverige men förekommer idag endast i små områden i Stockholm, Uppsala och Örebro län. Artens tillbakagång i både Sverige och övriga Europa beror på förändringar i markanvändningen; främst inom skogsbruket men också inom jordbruket. Äldre tiders skogsavverkningar skedde ofta så att det skapades gläntor som tillgodosåg asknätfjärilens krav på vindskydd och solexponering. Med modernt trakthyggesbruk skapas inga sådana miljöer. Likaså har skyddsdikningar numera ofta förstört det gamla skogslandskapets mosaik av fuktighetsförhållanden, vilket gör att fjärilarna tvingas lämna sina lokaler under torrare somrar. De storskaliga avverkningarna gör dessutom att lämpliga successionsytor uppstår alltmer sällan inom avstånd som motsvarar fjärilarnas normala förflytningsavstånd.

Asknätfjärilen åtnjuter det starkaste lagliga skydd en art kan ha och Sverige är skyldig att se till att den har gynnsam bevarandestatus bland annat genom att avsätta särskilda bevarandehabitat. Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus på nationell eller regional nivå. Den omfattas därför av ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) som beslutats av Naturvårdsverket. Aktiva åtgärder utförs kontinuerligt för arten i länet.

Några av de främsta hoten mot arten är igenväxning, skogsdikning och att förekomsten av artens värdväxter ask och olvon i lämpliga lägen betas (främst av älg) eller röjs bort. Hydrologin är viktig för förekomsten av arten. Även mindre synlig påverkan på hydrologin kan ge påtagliga effekter på artens speciella habitat.

Historisk markanvändning

Historiska kartor visar att området består av barrskog med blöta partier. Inga tidigare odlade ytor finns i området.

Prioriterade bevarandevärden

Området ligger i anslutning till det befintliga naturreservatet och Natura 2000 området Lillsjöbäcken. I det angränsande reservatet finns arterna asknätfjäril (*Euphydryas maturna*) och vädnnätfjäril (*Euphydryas aurinia*), bägge upptagna i habitatdirektivets bilaga II. Populationerna i Lillsjöbäcken har under senare år varit mycket svaga eller obefintliga. Under senare år har flera insatser gjorts för att återskapa bra livsmiljöer inom Lillsjöbäcken och även utanför via *Åtgärdsprogram för hotade arter*. Vi väntar på att det ska ge resultat. Fjärilarna kommer att gynnas av detta beslut eftersom det angränsande reservatet varit allt för smalt och skuggigt. Naturtypen inom

det nya området kan modifieras så att det motsvarar fjärilarnas krav på miljö. På så sätt ökar vi habitatet för de hotade fjärilarna.

Källor

1. Artportalen, www.artportalen.se, Artdatabanken och Naturvårdsverket.
2. Häradskartan
3. Ekonomiska kartan 1950-tal
4. Populationsutveckling asknätfjäril Lillsjöbäcken.
5. Åtgärdsprogram för asknätfjäril (*Euphydras maturna*) 200 Naturvårdsverket. Rapport 5858. Augusti 2008.
6. Åtgärdsprogram för väddnätfjäril (*Euphydras aurina*) 200 Naturvårdsverket. Rapport 5920. December 2008.

PLANDEL

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet har indelats i tre skötselområden:

1. Fjärilshabitat
2. Barnaturskog
3. Friluftsliv

Skötselområde 1, Fjärilshabitat (5,2 ha)

Området utgörs främst av försumpade granskogar med en hög andel lövträd. I området finns granplanteringar i olika åldrar. Inslag av lövträd såsom björk, asp, gråal, rönn och ask finns spritt i hela området. Även buskar såsom try, en och olvon är förekommande. Fjärilarnas värdväxter finns representerade (ängsvädd, ask och olvon) på mindre ytor. Naturvårdande åtgärder för att ytterligare gynna värdväxterna behöver göras. Yngre och medelålders grandominerade bestånd i området behöver gallras och röjas på främst gran för att gynna lövträd och kärlväxtflora. Mer gläntor och ljusinsläpp behövs för att fjärilarnas äggläggning och larvutveckling ska lyckas.

Bevarandemål

Arealen fjärilshabitat ska vara minst 5,2 hektar. Området ska hysa miljöer som har förutsättningar för ask- och väddnätfjäril samt andra fjärilar. Det görs genom att solbelysta och mer eller mindre vindskyddade miljöer där de värmekrävande larverna kontinuerligt kan utvecklas, nyskapas och upprätthålls.

Typiska arter ska vara värdväxter för asknätfjäril och väddnätfjäril: ask, olvon och ängsvädd.

Skötselåtgärder

- Försiktiga huggningar, röjningar, ringbarkningar görs kontinuerligt för att öppna upp och nyskapa samt bibehålla lämpliga miljöer för fjärilarna.
- Åtgärder för att främja asknätfjärilens värdväxter, ask och olvon, ska vidtas.
- Igenläggning av diken för att gynna den naturliga hydrologin med vattenståndsfuktuationen samt missgynna granen ska vidtas.

- Vid behov friställa naturvärdesträd genom avverkning eller ringbarkning.
- Ask och olvon skyddas från bete av älg genom att fårull fästs på plantorna.

Skötselområde 2, barrnaturskog (3,3 ha)

Naturresevatets sydvästra del som gränsar mot vägen utgörs av äldre tallskog med en övre medelålder på ca 100 år. I beståndet finns också gran och en del lövträd.

Bevarandemål

Arealen skog ska vara minst 3,3 hektar. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende av träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas gamla träd, liggande död ved och stubbar, stående döda eller döende träd. Typiska arter: talticka och spillkråka.

Skötselåtgärder

- Vid behov friställa naturvärdesträd genom avverkning eller ringbarkning.

Skötselområde 3, Friluftsliv

Reservatet ligger 8 km sydväst om Lindesberg. En informationsskylt ska sättas upp i anslutning till befintlig informations- och parkeringsplats för Lillsjöbäckens naturreservat. Reservatet ligger i nivå 1, enligt fastställt Nivåläggningsdokument dnr: 512-504-2014. Nivå 1 innebär att inga besöksanläggningar förutom en informationstavla finns i reservatet. Besöksanpassade fjärilsreservat finns i området i Munkhyttans naturreservat och till viss del Spångabäckens naturreservat.

Bevarandemål

Naturresevatet ska ge allmänheten möjligheter att uppleva naturreservatets naturvärden. Besökare ska kunna orientera sig och hämta kunskap om reservatet genom aktuell informationstavla.

Skötselåtgärder

- En informationstavla med karta ska sättas upp enligt skötselplanekartan.
- Tillsyn och underhåll av informationstavla.

Övrigt

Förvaltning

Reservatsförvaltare är Länsstyrelsen i Örebro län.

Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen av bevarandemål och syfte kommer att ske inom länens obligatoriska uppföljning – Block A – och beskrivs i Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker. Effekter av restaureringsåtgärder som kostat mer än 200 000 SEK, som är finansierade av sakanslaget och syftar till att stärka bevarandestatusen i naturtyper i Habitatdirektivets bilaga 1 eller för arter i bilaga 2 ska följas upp inom länens obligatoriska uppföljning. Ytorna där åtgärderna genomförts ska följas upp separat så att åtgärdens effekter kan mätas.

Uppföljning av friluftsliv

Uppföljningen av friluftsliv kommer att ske enligt Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län. Planen är i dagsläget inte färdigställd.

Karta till skötselplan
för naturreservatet
JÄRLEHYTTESKOG
i Nora kommun
Beslutsdatum 2018-11-19
Dnr: 511-4022-2018

- Naturreservat enligt detta beslut
- Naturreservat
- Informationstavla
- Fjarilshabitat (5,2 ha)
- Barnnaturskog (3,3 ha)
- Diken
- Traktorväg

ellanbron

8:1>1